

Teismo ir arbitražo vaidmuo bei santykis sprendžiant komercinius ginčus kompanijų akimis

Arbitražo diena 2013

Rytis Valūnas

Suskystintųjų gamtinių dujų terminalo teisės vadovas

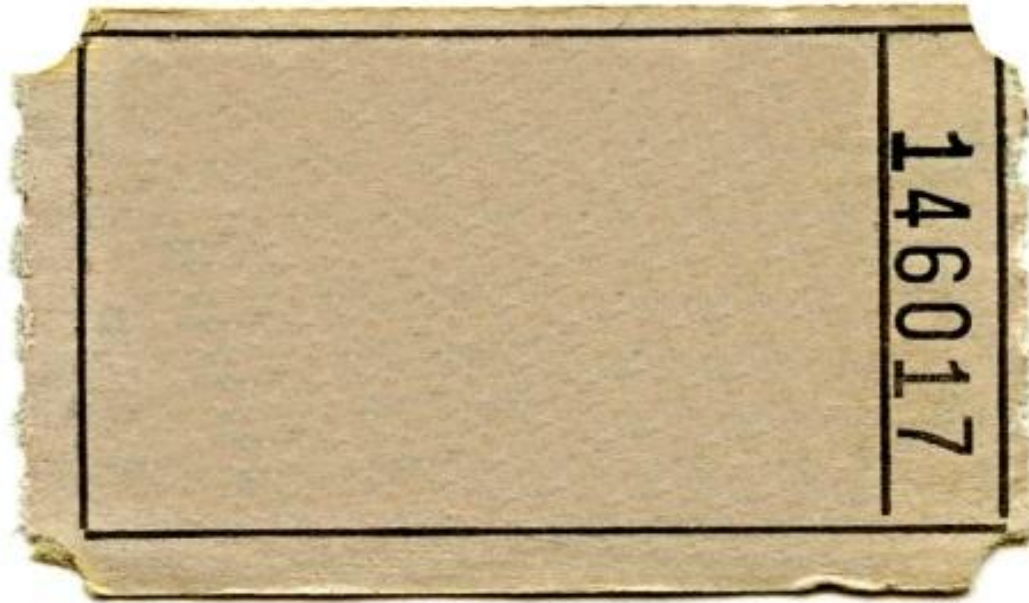
Komercinio ginčo sprendimas – šis tas bendro su kova ringe

Komercinio ginčo sprendimas – šis tas bendro su kova ringe

Diskrecija rinktis arbitražą

Arbitražinis susitarimas sudarant sandorį

=

kelialapis į **profesionalias** „rungtynes“

Teismo ringas | Arbitražo ringas

- **Teismas** – monopolinė valstybės teisingumo vykdymo institucija:
 - Teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai (*Konstitucijos 109 str.*).
 - Teisingumą civilinėse bylose vykdo tik teismai (*CPK 6 str.*).
- **Arbitražas** – valstybės pripažintas komercinių ginčų sprendimo būdas (*Komercinio arbitražo įstatymas*).

Teismo ringas I Arbitražo ringas

(1) Kompanijai sprendžiant, ar sudaryti arbitražinį susitarimą:

- Teismo vaidmuo kaip ginčo sprendimo atskaitos taškas – kuri „**lyga**“ patrauklesnė?

(2) Kompanijai sudarius arbitražinį susitarimą:

- Teismo vaidmuo kaip arbitražo procesą ir teisėtumą užtikrinančios institucijos.

Teismo ringas I Arbitražo ringas

Kompanijos sprendimą, ar sudaryti arbitražinį susitarimą, paprastai sąlygoja:

(1) Tikslų svaris ginčo sprendimui

(2) Ad hoc aplinkybės:

- Sandorio pobūdis.
- Ginčų sprendimo būdo praktika tokių sandorių atveju.
- Taikytina teisė.
- Kompanijos galimybė įtakoti arbitražinio susitarimo turinį sudarant sandorį.
- ...

(3) Teisininkai

Teismo ringas I Arbitražo ringas

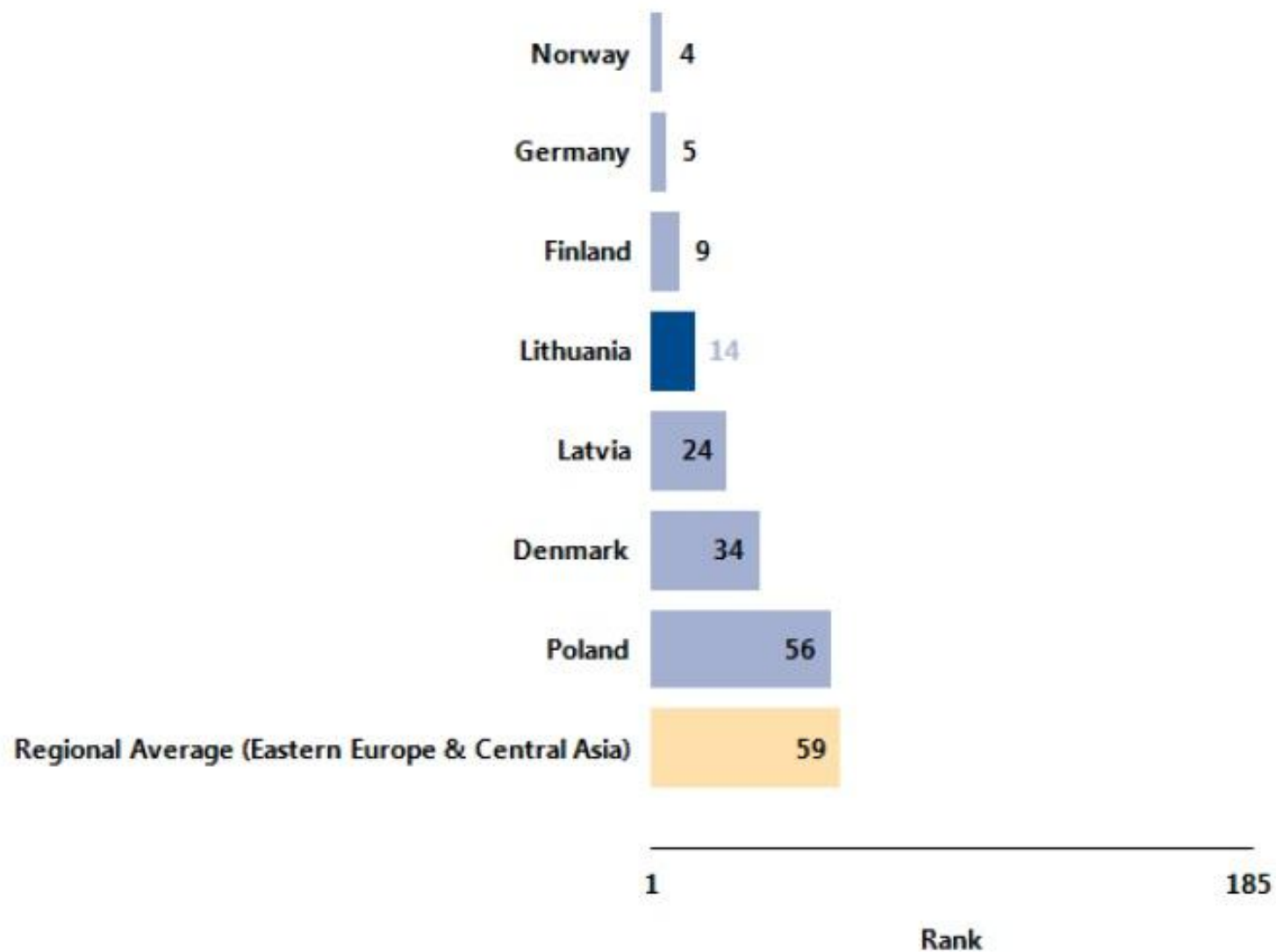
Teisininkai / žmogiškojo faktoriaus įtaka kompanijų pasirinkimuose:

86 proc. atvejų, kompanijoms nusprendus pasirinkti arbitražinę išlygą, teisininkai (angl. *in-house lawyers*) turėjo lemiamą įtaką sprendžiant, ką ir kaip pasirinkti – 2010 m. Queen Mary University of London /„White & Case“.

Tikslų svoris komercinio ginčo sprendimui

- Sprendžiančiojo profesionalumas
- Sprendžiančiojo nešališkumas
- Proceso efektyvumas (bylos nagrinėjimo trukmė)
- Proceso konfidencialumas
- Sprendimo įvykdomumas
- Bylinėjimosi kaštai
- Proceso patogumas
- Kiti kriterijai (?)

Figure 10.1 How Lithuania and comparator economies rank on the ease of enforcing contracts

Source: *Doing Business* database.

SGDT projekto atvejis

Teismo vaidmuo pasirinkus arbitražą

(1) Kilus ginčui įstatyminis teismo vaidmuo arbitražinio susitarimo atveju – nesikišti.

(2) Šalims kreipusis – „vyriausiasis arbitras“ – gali užtikrinti arbitražo proceso teisėtumą ir padėti atlikti tam tikrus veiksmus :

- Klausimai iki faktinio ginčo nagrinėjimo pradžios ir jo metu.
- Nagrinėjimo metu tam tikrų procesinių veiksmų teisėtumo patikrinimas arba atlikimas.

(3) Priėmus sprendimą – šalims kreipusis, arbitražo sprendimo teisėtumo užtikrintojas.

Bendros tendencijos

- (1) Arbitražo vaidmuo komerciniuose ginčuose auga.
- (2) Arbitražo išlyga dauguma atvejų tampa *de facto* privaloma tarptautinių komercinių sandorių sudarymo sąlyga.
- (3) Sprendimas kokį arbitražą rinktis priklauso nuo arbitražo lankstumo ir teisinio reguliavimo.
- (4) Teismo įtraukimo ir panaudojimo laipsnis kiekviename komerciniame ginče priklauso nuo faktinės situacijos bei pasirinktos taktikos.
- (5) Kompanijų teisininkų edukacija - svarbus veiksnys didinant kompanijų pasitikėjimą arbitražu.

Ačiū už dėmesį

Rytis Valūnas
Suskystintųjų gamtinių dujų terminalo teisės vadovas
AB Klaipėdos nafta
r.valunas@oil.lt